

Богдан Донцов

студент гр. ФМСМ-22,

Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль

Науковий керівник: к.е.н., доцент Вікторія Сідляр

РОЛЬ ЗЕД В СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ ТА ЇЇ ВИКЛИКИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

На сучасному етапі інтегрування України у систему світової торгівлі, зовнішньоекономічна діяльність відіграє значну роль в ефективному соціально-економічному розвитку держави. Вміло налагоджені зовнішньоторговельні зв'язки виступають одним з індикаторів розвитку економіки країни. Розвиваючись, зовнішня торгівля не лише сприяє зростанню ВВП та прибутковості українських товаровиробників, але й відображає місце нашої держави у світовому обороті товарів та послуг. Також вона вказує на ставлення інших країн до якості нашої продукції та визначає конкурентоспроможність як вітчизняних товаровиробників, так і економіки загалом.

У контексті участі України в системі світової торгівлі, зовнішньоекономічна діяльність повинна реагувати на детермінанти, що пов'язані із процесом глобалізації, та враховувати тенденції розвитку світової торгівлі, зокрема:

- постійне збільшення обсягів товарообороту у світовій торгівлі, спричинене активною участю країн у цьому процесі;
- ускладнення товарної структури глобального товарообороту через введення на ринок інноваційних та високотехнологічних товарів;
- зміну географічної структури світового товарообороту внаслідок зростання ролі Китаю та нових індустриальних країн;
- посилення впливу транснаціональних корпорацій на розвиток світової торгівлі як прямо, так і опосередковано через інноваційно-інвестиційну діяльність;
- розвиток економічної інтеграції та транснаціоналізації у світовій торгівлі;
- зростання обсягів світової торгівлі послугами, включаючи вплив цифровізації та поширення інформаційних технологій тощо.

Характеризуючи показники залежності економіки України від зовнішньої торгівлі бачимо, що з 2018 по 2020 роки експортна квота має чітку тенденцію до скорочення. Якщо цей показник у 2018 році склав 33,1%, то у 2020 році знизився до 29,0%, що вказує на незначний вплив експорту на економіку країни. А вже у 2021 році можемо спостерігати незначне підвищення її до 31,5% від загального обсягу ВВП.

Розглядаючи імпорتنу квоту можемо відмітити нерівномірність значень цього показника. Якщо 2018 році він мав найвищий рівень – 42,9%, то у 2020 році знизився до 33,4%. Ми можемо відмітити нестачу експортних надходжень для оплати імпортованих товарів. Адже, коефіцієнт покриття імпорту експортом знаходиться в межах від 76,4% до 90,5% [1].

Як зазначають науковці, «збільшення експортної квоти відображає позитивні процеси розвитку виробничих сил в країні, поглиблення участі у

міжнародному поділі праці, удосконалення галузевої структури вітчизняного виробництва, його модернізацію тощо. Однак, цей процес супроводжується зростанням ризиків деформації структури вітчизняного виробництва та експорту під кон'юнктуру міжнародних ринків, ризиків залежності розвитку вітчизняної економіки від негативного впливу чинників зовнішнього середовища. Залежність економіки країни від імпорту виникає внаслідок дефіциту на внутрішньому ринку країни окремих товарів, наявності недостатніх обсягів ресурсів (сировинних, трудових, виробничих потужностей) для вітчизняного виробництва товарів (послуг), невідповідності якості (ціни) аналогічних товарів (послуг) вітчизняного та зарубіжного виробництва тощо» [2].

Промисловий потенціал України поступово вирішує завдання налагодження зовнішньоторговельних відносин для успішної реалізації ефективної зовнішньої політики. Однак, цьому процесу перешкоджає ряд чинників, таких як невідповідність міжнародним стандартам, низька конкурентоспроможність національних товарів та зниження якості порівняно зі світовими аналогами.

Сьогодні, в умовах війни, Україна не може посісти провідне положення у світовому торговому просторі. Проте, усунувши всі негативні фактори, маємо можливість підвищити рівень зовнішньої торгівлі, активізуючи зусилля у найбільш перспективних галузях світової економіки.

Список використаних джерел:

1. Зовнішня торгівля України. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Міценко Н. Г., Кабаці Б. І., Федоренко А. О. Залежність економіки України від зовнішньої торгівлі: тенденції зміни індикаторів. *Вісник ЛТЕУ. Серія: Економічні науки*. 2021. № 62. С. 12–21.